

МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ

Харківський національний університет внутрішніх справ

Кафедра педагогіки та психології факультет № 3

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни «ДИФЕРЕНЦІАЛЬНА ПСИХОЛОГІЯ»

вибіркових компонент

**освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 053 Психологія (психолог ювенальної превенції)**

Харків 2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 21.12.2023 № 11

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 3
Протокол від 20.12.2023 № 13

ПОГОДЖЕНО

Секцією науково-методичної ради
з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін ХНУВС
Протокол від 21.12.2023 № 11

Розглянуто на засіданні кафедри педагогіки та психології
(Протокол від 14.12.2023 № 20)

Розробники:

професор кафедри педагогіки та психології, кандидат психологічних наук, доцент факультету № 3 ХНУВС Харченко С.В.

Рецензенти:

1. начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету НАНГУ, кандидат психологічних наук, доцент С.О. Ларіонов
2. доцент кафедри педагогіки та психології факультету № 3 ХНУВС, кандидат психологічних наук, доцент Доценко В.В.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 4,0 Загальна кількість годин – 120 Кількість тем – 6	05 «Соціальні та поведінкові науки» 053 «Психологія» перший (бакалаврський)	Навчальний курс 2 Семестр № 4 Види контролю: залік підсумковий контроль - залік
Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:		
<p>денна форма навчання:</p> <p>Лекції – <u>20</u>; (години)</p> <p>Семінарські заняття – <u>20</u>; (години)</p> <p>Практичні заняття – <u>20</u>; (години)</p> <p>Самостійна робота – <u>60</u>; (години)</p> <p>Індивідуальні завдання:</p> <p>Реферати (тощо) – 2, семестр № 4</p>		заочна форма навчання (не передбачена)

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Диференціальна психологія» є навчити основним положенням сучасної психології індивідуальних відмінностей та чинників, які впливають на їх формування.

Основним **завданням** вивчення дисципліни «Диференціальна психологія» є

- підготувати висококваліфікованого практичного психолога в Національній поліції, який інформований щодо базових понять диференціальної психології, сформував у здобувачів вищої освіти професійну спрямованість особистості.

Міждисциплінарні зв'язки: загальна психологія, юридична психологія, вікова психологія, психодіагностика.

Очікувані результати навчання: у результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- основні положення та теорії вітчизняної та зарубіжної диференціальної психології;
- закони розподілу індивідуальних відмінностей;
- фізіологічне та психофізіологічне підґрунття індивідуальних відмінностей;
- природу спадковості та вплив середовищних факторів на формування індивідуальності особистості;
- вікові та статеві відмінності людей щодо їх пізнавальних процесів, психічних станів та властивостей особистості;
- вплив на індивідуальність таких чинників як професійна, культуральна, соціальна, регіональна та класова належність;
- індивідуальні відмінності людей, які проявляються в навчанні, формуванні різноманітних навичок, в тому числі й професійно важливих, та розвитку здібностей.

вміти:

- вільно користуватися поняттями і категоріями, що розкривають суть предмета;
- застосовувати одержані знання в практичній діяльності;
- вирішувати психологічні завдання;
- аналізувати психологічно значущі ситуації та факти в професійній діяльності;
- визначати стратегію і тактику своєї поведінки в сучасних умовах;
- використовувати набуті знання з метою виконання професійних обов'язків.

Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни:		
Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни		
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у сфері психології, що передбачають застосування основних психологічних теорій та методів та характеризуються комплексністю і невизначеністю умов.	
Загальні компетентності (ЗК)	ЗК5.	Здатність бути критичним і самокритичним.
	ЗК6.	Здатність приймати обґрунтовані рішення.
	ЗК7.	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
Спеціальні (фахові, предметні) компетенції	СК1.	Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології
	СК3.	Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку

(СК)		психічних явищ.
	СК4.	Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків.
	СК6.	Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження.
	СК10.	Здатність здійснювати заходи організаційно-методичного забезпечення профорієнтаційної роботи з дітьми та профдобору.
	СК11.	Здатність дотримуватися норм професійної етики.
	СК12.	Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

3. Програма навчальної дисципліни

ТЕМА № 1. «Диференційна психологія як галузь психологічної науки»

Джерела виникнення диференційної психології. Закономірність диференційно-психологічного напрямку в сучасній науці. Практичне та теоретичне значення диференційної психології. Методи диференціальної психології. Поняття норми. Статистичний аналіз в диференціальній психології.

ТЕМА № 2. «Індивідні характеритики особистості людини»

Детермінація індивідуальних відмінностей. Спадковість. Асиметрія півкуль як джерело індивідуальних відмінностей. Психологічні особливості правшій та лівшій. Темперамент – диференціально - психологічний підхід. Темперамент та особливості навчання. Психологічна характеристика акселератів і ретардантов.

Вікова динаміка психофізіологічних функцій в різноманітні періоди життя людини. Закономірності розвитку психіки. Диференціально-психологічні особливості періоду новонародженості і дитинства, дошкільного періоду життя, шкільного періоду, періоду дорослості та періоду геронтогенезу.

Здібності чоловіків та жінок. Статеві відмінності в емоційній сфері. Особистісні особливості чоловіків та жінок. Особливості поведінки та спілкування, пов'язані зі статтю. Стать та різноманітні види діяльності. Поняття гендеру та гендерних відмінностей.

ТЕМА № 3. «Здібності»

Здібності як традиційна проблема психології індивідуальних відмінностей. Здібності до навчання. Лінгвістичні здібності. Здібності до діяльності практичного психолога. Творчі здібності. Креативність та її концепції. Розвиток творчих здібностей. Обдарованість. Геніальність. Розумова неповноцінність.

ТЕМА № 4. «Стилі прийому та переробки інформації»

Репрезентативні системи. Когнітивні стилі. Стилi мислення за Р.Стернбергом. Емпіризм, раціоналізм і метафорізм. Пізнавальні особистісні типи за К.Г.Юнгом.

ТЕМА № 5. «Стилi особистості»

Індивідуально-типологічні властивості особистості. Характер та акцентуації характеру. Типологічний підхід в персонології. Життєвий стиль. Локус контролю.

ТЕМА № 6. «Стилi поведінки та діяльності»

Особливості поведінки в стресових ситуаціях. Особливості організації суб'єктивного часу. Індивідуальні відмінності ставлення до здоров'я й хвороби. Індивідуальні характеристики відчуття благополуччя. Індивідуальна характеристика відносини до грошей. Індивідуальні відмінності споживачів. Стилi батьківського виховання. Поняття психологічного подолання (copingstrategies) і його варіації. Асоціальна поведінка. Роль труда і професійної діяльності в індивідуальних відмінностях людей. Професійна спрямованість. Стилi професійної діяльності. Професійна деформація.

4. Структура навчальної дисципліни

4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

Номер та найменування теми	Кількість годин відведених на вивчення навчальної дисципліни						вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 5							
Тема № 1: Диференціальна психологія як галузь психологічної науки	8	2	2			4	залік
Тема № 2: Індивідні характеристики особистості людини	16	2	2	4		8	
Тема № 3: Здібності	28	4	4	4		12	
Тема № 4: Стили прийому та переробки інформації	28	4	4	4		12	
Тема № 5: Стили особистості	28	4	4	4		12	
Тема № 6: Стили поведінки	28	4	4	4		12	
Всього за семестр № 5: 90	120	20	20	20		60	

4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

Перелік питань до тем навчальної дисципліни		Література:
Тема № 1: Диференційна психологія як галузь психологічної науки		
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Використання методів психогенетики в диференціальній психології. 2. Близнюковий метод в диференціально-психологічному дослідженні. 3. Уявлення В. Штерна про індивідуальні відмінності. 4. Основні парадигми в диференціальній психології. 5. Організаційні методи у диференціальній психології. 6. Емпіричні методи у диференціальній психології. 7. Кількісні та якісні методи обробки емпіричних результатів у диференціальній психології. 	6, 7, 9 – 15 (основна), 4, 11, 13, 15 (додаткова)

	8. Інтерпритаційні методи у диференціальній психології.	
	Тема № 2: Індивідні характеристики особистості людини	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Сучасні теорії темпераменту. 2. Структура темпераменту в теорії В.М.Русалова. 3. Спадковість інтелектуальних здібностей. 4. Дослідження геніальності В.П. Ефроїмсоном. 5. Основні моделі формування асиметрії в онтогенезі. 6. Основні підходи до пояснення феномену геніальності. 7. Прикладне значення дослідження вікової мінливості психіки. 8. Внесок Б.Г. Ананьєва в дослідженні вікової динаміки психіки. 9. Чинники старіння. 10. Проблема детермінізму психічного розвитку». 11. Системний підхід в дослідженні вікової динаміки психіки О.Ф. Рибалко. 12. Структурно – динамічні перетворення в індивідуальному розвитку людини. Нейроандрогенетична теорія Л.Еліса. 13. Процес статевої диференціації. 14. Стадії встановлення статевої ідентичності за Ш. Берном. 15. Теорія гендерної схеми за С. Бем. 16. Теорія соціальних ролей А. Іглі. 17. Еволюційна теорія статі В.А. Геодакяна. 18. Біосоціальний погляд на статеву ідентифікацію. 19. Статеві відмінності у поведінці, що відхиляється. 	<p>1, 2, 7 – 15 (основна), 6 – 8, 10, 15, 24, 26, 30, 32 (додаткова)</p>
	Тема № 3: Здібності	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Індивідуальний стиль діяльності за Є.О.Клімовим. 2. Професійні інтереси і їх діагностика. 3. Психологічні особливості осіб первіснообщинних груп. 4. Психологічні особливостей дітей, позбавлених батьківської опіки. 5. Феномен «госпіталізму». 6. Вплив релігії на формування психологічних особливостей суб'єкта. 	<p>3, 5, 8, 14 (основна), 3, 9, 12, 18 (додаткова)</p>
	Тема № 4:Стили прийому та переробки інформації	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Додаткові когнітивні стилі: вузькість - широта категорії, ригідний - гнучкий пізнавальний контроль, толерантність до нереалістичного досвіду, фокусуючий – скануючий контроль, згладжування - загострення, конкретна - абстрактна концептуалізація. 2. Дослідження Г. Уткіна. 3. Розвиток когнітивних стилів в онтогенезі. 4. Диференціально - психологічні роботи Дж. Келі. 5. Використання типології репрезентативних систем в НЛП. 	<p>3, 7, 8, 13 (основна), 12, 13, (додаткова)</p>
	Тема № 5:Стили особистості	
	<ol style="list-style-type: none"> 1. Типологія характерів за П.В.Волковим.. 2. Типологія характеру за Мак- Вільямсом. 3. Теорія рис, розроблена Г.Айзенком. 4. Теорія рис особистості в теорії Р.Б.Кеттелла. 5. Модель Великої П'ятірки. 6. Соціоніка як розвиток ідей К.Г. Юнга. 	<p>10 – 12, 13 (основна), 25 (додаткова)</p>

	Тема № 6: Стили поведінки та діяльності	
	1. Індивідуальні особливості coping strategies. 2. Суб'єктивне уявлення про вік. 3. «Психологічний час особистості. 4. Стили любові. 5. Суб'єктивне відчуття благополуччя. 6. Психологічні особливості геймерів.	10 – 12, 13 (основна), 19, 22, 25, 28 (додаткова)

5. Індивідуальні завдання

5.1.1. Теми рефератів

1. Використання методів психогенетики в диференціальній психології.
2. Близнюковий метод в диференціально-психологічному дослідженні.
3. Уявлення В. Штерна про індивідуальні відмінності.
4. Основні парадигми в диференціальній психології.
5. Особливості виховання лівшей.
6. Психологічні особливості обдарованих та геніальних осіб.
7. Умови розвитку творчої особистості.
8. Теорії креативності.
9. Формування асиметрії в онтогенезі.
10. Роль гри в психічному розвитку дитини.
11. Роль праці в психічному розвитку людини.
12. Розвиток особистості в онтогенезі.
13. Проблема детермінізму психічного розвитку.
14. Прикладне значення дослідження вікової мінливості психіки.
15. Теоретичне значення дослідження вікової мінливості психіки.
16. Чинники старіння.
17. Внесок Б.Г. Ананьєва в дослідженні вікової динаміки психіки.
18. Системний підхід в дослідженні вікової динаміки психіки О.Ф. Рибалко.
19. Принцип розвитку в психології.
20. Структурно – динамічні перетворення в індивідуальному розвитку людини.
21. Етапи розвитку статевої ідентичності.
22. Розлади сексуального розвитку чоловіків та жінок.
23. Еволюційна теорія статі В.А. Геодакяна.
24. Відмінності понять: гендер та стать.
25. Нейроендогенетична теорія Л.Еліса.
26. Процес статевої диференціації.
27. Стадії встановлення статевої ідентичності за Ш. Берном.
28. Теорія гендерної схеми, розроблена С. Бем.
29. Теорія соціальних ролей А. Іглі.
30. Біосоціальний погляд на статево-їдентифікацію.
31. Статеві відмінності у поведінці, що відхиляється.
32. Індивідуальний стиль діяльності за Є.О. Клімовим.
33. Професійні інтереси і їх діагностика.

34. Психологічні особливості осіб первіснообщинних груп.
35. Психологічні особливості дітей, позбавлених батьківської опіки.
36. Феномен «госпіталізму».
37. Вплив релігії на формування психологічних особливостей суб'єкта.
38. Поняття індивідуального стилю діяльності.
39. Дослідження Г. Уткіна.
40. Розвиток когнітивних стилів в онтогенезі.
41. Диференціально - психологічні роботи Дж. Келі.
42. Використання типології репрезентативних систем в НЛП.
43. Соціоніка як розвиток ідей К.Г. Юнга.
44. Типологія характерів за П.В.Волковим.
45. Типологія характеру за Мак- Вільямсом.
46. Теорія рис, розроблена Г.Айзенком.
47. Теорія рис особистості в теорії Р.Б.Кеттелла.
48. Модель Великої П'ятірки.
49. Рівні соціально значущої діяльності за Я. Рейковським.
50. Варіативність асоціальної поведінки.
51. Варіативність залежної поведінки.
52. Моральна свідомість та її вивчення в закордонній психології.
53. Індивідуальні особливості copingstrategies.
54. Суб'єктивне уявлення про вік.
55. Психологічний час особистості.
56. Стилі любові.
57. Суб'єктивне відчуття благополуччя.
58. Психологічні особливості геймерів.

5.1.2. Теми курсових робіт

Не передбачено навчальним планом

5.1.3. Теми наукових робіт

Не передбачено навчальним планом

6. Методи навчання

- конспектування лекцій та самостійне опрацювання лекційного матеріалу за власним конспектом лекцій;
- підготовка до семінарських занять та робота протягом семінарів;
- підготовка тематичних повідомлень;
- участь у групових дискусіях;
- вирішення творчих практичних завдань.

Самостійна робота за кожною темою передбачає вивчення:

- наукової літератури за темою;
- описів індивідуальних відмінностей.

Індивідуальна робота передбачає підготовку доповідей, виконання наукових робіт у вигляді рефератів.

7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Предмет і методи диференціальної психології.
2. Прикладне і теоретичне значення диференціальної психології.
3. Походження і розвиток диференціальної психології.
4. Онтологічна характеристика розвитку психіки людини.
5. Генетичні рівні психофізіологічної організації і її розвиток.
6. Соціальне в розвитку людини.
7. Хронологічні характеристики індивідуального розвитку.
8. Мікрохронологічна характеристики і темпи вікової динаміки психіки.
9. Гетерохронія і суперечність індивідуального розвитку.
10. Детермінація психічного розвитку людини.
11. Соціально-класові відмінності розвитку людини.
12. Особистість і культура.
13. Роль труда і професійної діяльності в розвитку людини.
14. Диференціально-психологічні особливості періоду новонародженості і дитинства.
15. Диференціально-психологічні особливості дошкільного періоду життя.
16. Диференціально-психологічні особливості шкільного періоду.
17. Диференціально-психологічні особливості періоду дорослості.
18. Диференціально-психологічні особливості періоду геронтогенезу.
19. Структура загальних здібностей.
20. Творчі здібності. Основні концепції.
21. Розвиток творчих здібностей.
22. Обдарованість. Геніальність.
23. Загальне поняття про розумову неповноцінність.
24. Психологія інтелекту.
25. Розумова неповноцінність.
26. Поняття стилю, його види.
27. Когнітивні стилі особистості.
28. Інтелектуальні стилі особистості.
29. Епістемологічні стилі особистості.
30. Індивідуально-типологічні властивості особистості і міжособистісні відносини.
31. Стилi професійної діяльності.

8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання здобувачів

Контрольні заходи включають у себе поточний та підсумковий контроль.

Поточний контроль.

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання індивідуальної та самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має за мету перевірку засвоєння знань, умінь і навичок здобувачем вищої освіти з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну та індивідуальну роботи виставляються в журнали обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів вищої освіти в Університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна та індивідуальна роботи (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у вигляді, передбаченому в робочій програмі навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Результат навчальних занять за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок під час навчальних занять протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Результат самостійної роботи за семестр розраховується як середньоарифметичне значення з усіх виставлених оцінок з самостійної роботи, отриманих протягом семестру та виставляється викладачем в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою.

Здобувач вищої освіти, **який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.**

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\begin{array}{l} \text{Загальна кількість} \\ \text{балів (перед} \\ \text{підсумковим} \\ \text{контролем)} \end{array} = \left(\begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{навчальних занять} \\ \text{за семестр} \end{array} + \begin{array}{l} \text{Результат} \\ \text{самостійної} \\ \text{роботи за семестр} \end{array} \right) / 2 * 10$$

Підсумковий контроль. Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів вищої освіти, залікових книжках. **Присутність здобувачів вищої освіти на проведенні підсумкового контролю (заліку) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

Підсумковий контроль (залік) оцінюється за національною шкалою. Для переведення результатів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку), з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів вищої освіти, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю отримав оцінку «незадовільно», складає підсумковий контроль (залік) повторно. Повторне складання підсумкового контролю (заліку) допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни, у тому числі один раз – викладачеві, а другий – комісії, що створюється навчально-науковими інститутами (факультетами). Незадовільні оцінки виставляються тільки в відомостях обліку успішності. Здобувачі вищої освіти, які отримали не більше як дві незадовільні оцінки (нижче ніж 60 балів) з навчальної дисципліни, можуть бути встановлені різні строки ліквідації академічної заборгованості, але не пізніше як за день до фактичного початку навчальних занять у наступному семестрі. Здобувачі вищої освіти, які не ліквідували академічну заборгованість у встановлений термін, відраховуються з Університету. Особи, які одержали більше двох незадовільних оцінок (нижче ніж 60 балів) за підсумковими результатами вивчення навчальних дисциплін з урахуванням підсумкового контролю, відраховуються з Університету.

Вимоги до здобувачів вищої освіти щодо засвоєння змісту дисципліни:

Критерії оцінювання навчальної дисципліни		
Аудиторна робота	Самостійна та індивідуальна робота	Контроль
Отримати не менше 2 позитивних оцінок	Підготувати реферат та конспект за темою самостійної роботи	Отримати за контроль не менше 30 балів

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90 – 100	Відмінно ("зараховано")	A	відмінно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою)
80 – 89	Добре ("зараховано")	B	дуже добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального, робота з двома-трьома незначними помилками)
75 – 79		C	добре - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
65 – 74	Задовільно ("зараховано")	D	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний цілком, практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками
60 – 64		E	задовільно - теоретичний зміст курсу освоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана, або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки
21–59	Незадовільно („не зараховано")	FX	умовно незадовільно – теоретичний зміст курсу освоєний частково, необхідні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (із можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки)
1–20		F	безумовно незадовільно – безумовно незадовільно (теоретичний зміст курсу не освоєно, необхідні практичні навички роботи не сформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні ресурси в Інтернеті

Основна:

1. Диференційна психологія: підручник / За загальною редакцією академіка С.Д. Максименка. Київ : Видавничий Дім «Слово», 2013. 496 с.
2. Диференціальна психологія / О. Л. Туриніна, Є. О. Варлакова. Київ : ДП «Видавничий дім «Персонал», 2012. 136 с
3. Палій А.А. Диференціальна психологія: Курс лекцій Київ : Академвидав, 2010. URL : <https://symboldrama.if.ua/wp-content/uploads/2020/03/a.a.-palij-dyfyrencziana-psyhologiya.pdf>
4. Романовська Л.І. Диференційна психологія : навч. посіб. Львів : Навч. посіб., 2018. 234 с.
5. Харченко С.В. Диференціальна психологія. Навчальний посібник Харків : ХНУВС, 2012. 365 с.

Додаткова:

1. Карапетрова О. В. Диференціальна психологія : навч.-метод. посібник. Міністерство освіти і науки України ; Бердянський державний педагогічний університет. Бердянськ : БДПУ, 2014.
2. Крюкова М. А. Диференціальна психологія : навчально-методичний посібник (для студентів факультету психології, політології та соціології НУ «ОЮА»). Одеса : Фенікс, 2019.
3. Мазяр О. В. Диференціальна психологія : модульний курс : навчальний посібник. Київ : Видавничий дім «Кондор», 2017. 284 с
4. Романовська Л.І., Подкоритова Л.О. Диференційна психологія: Навч. посіб. Львів : “Новий Світ – 2000”, 2020.
5. Титаренко Т. М. Життестійкість особистості: соціальна необхідність та безпека: [навч. посіб.] / Т. М. Титаренко, Т. О. Ларіна. Київ : Марич, 2009.